

Колодізєв О.М., к.е.н., доцент, завідувач кафедри банківської справи
Харківського національного економічного університету

Розвиток фінансово-банківської освіти і науки на основі зростання вектору його інноваційної складової

Сучасні процеси інтеграції в умовах глобалізованого світу висувують перед майбутніми випускниками ВНЗ вимогу щодо сприймання ними швидко мінливого зовнішнього середовища як суттєву складову особистого способу життя.

Саме наука і освіта залишаються основним чинником суспільного прогресу людства. Але такий підхід вимагає глибокого наукового переосмислення як змісту самого навчання, впровадження новітніх форм і методів організації навчального процесу, так і професійної діяльності професорсько-викладацьких колективів ВНЗ на основі формування нової освітньої політики України. Основна увага має приділятися питанням подолання застарілих підходів до навчально-виховного процесу і формуванню інноваційного за своєю сутністю процесу мислення в учасників процесу навчання і виховання.

Безперечним стає твердження, що „...зміна політики і соціальних пріоритетів у освіти, і, зокрема в незалежній Україні, сформувала принципово нову парадигму освіти та виховання – переходу від виховання громадянина країни до формування громадянина світу, людини відкритої, демократичної і відповідальної, освіченість, культура і мораль якої відповідають складності завдань глобалізованого світу”.

За глибоким переконанням ректора ХНЕУ професора В.С.Пономаренка „...при переході до нового типу суспільства, що базується на економіці знань, виникають нові вимоги до особистості, які обумовлені специфікою колективного створення новітніх знань. Вони формуються у розгалуженій мережі людей, організацій, без урахування внутрішніх і зовнішніх кордонів. Така технологія створення нового інтелектуального продукту обумовлює суспільний характер останнього й вимагає нового підходу до освітньої діяльності, який би забезпечив формування творчої особистості з високим рівнем самоорганізації й моральності”.

Сучасні молоді люди, майбутні фахівці в умовах такого типу суспільства, коли їх знання потребують швидкого оновлення, повинні вміти працювати творчо, самостійно, а не бути „наповненими готовими знаннями” і лише споживати раніше створені блага. Безумовним результатом подібного споживання чужих інтелектуальних здобутків може бути те, що молодь залишиться осторонь на узбіччі соціально-економічного розвитку.

Постійно зростаючі обсяги навчального матеріалу, підвищення швидкості старіння знань, вимоги практики рішуче поставили питання про більш ефективну організацію навчання, перенесення акцентів у педагогічній роботі на розширення активної самостійної праці студентів і слухачів,

прищеплення їм навичок оптимального пошуку та засвоєння необхідної інформації.

Одним із важливим заходів для підвищення загального рівня знань, вмінь, навичок випускників напряму підготовки «Фінанси і кредит» є створення умов для поглибленого вивчення іноземних мов. Такий підхід забезпечить готовність майбутніх випускників ВНЗ для всебічної інтеграції в міжнародну спільноту.

Наука у вищих навчальних закладах – це найвагоміша складова, що забезпечує існування та розвиток інноваційного потенціалу вищої школи. Міжнародні контакти викладачів та студентів зміцнилися шляхом участі України в програмах Європейського Союзу та в інших програмах академічних обмінів та співробітництва.

В сучасному освітньому просторі України відбувається інтенсивне переосмислення цінностей, але, незважаючи на зростання інтересу до інноваційних процесів, до цього часу так і не була створена загальна теорія інноваційних процесів. В умовах сьогодення розмаїття різних методик і систем так активізувало навчальний процес, що вже вважається непристойним не впроваджувати інновації і не мати своєї концепції розвитку ВНЗ. Як свідчать результати досліджень, в освітянському інноваційному просторі України спостерігається дві тенденції:

1) Прагнення впроваджувати інновації, майже не турбуючись про якість та рівень їх компетенції у вирішенні проголошених освітньою реформою актуальних проблем і не зосереджуючись на наслідках інтеграції інноваційного продукту з усталеною системою, що більше відповідає природі хаотичного процесу.

2) Спрямованість на відповідність впроваджуваної інновації стратегічним освітнім завданням, що можливе лише за умов розуміння освітніх цілей, вивчення загальних і суб'єктивних закономірностей перебігу інноваційного освітнього процесу та механізмів управління ним. Останнє маловивчене і недостатньо розроблене для практичного використання.

При узагальненні результатів досліджень деякі автори зазначають, що „...в освіті спостерігаються кон'юнктурні зміни, бажання деяких освітян засвідчити свою „інтелектуалізацію”, у будь-який спосіб продемонструвати свою „інноваційність”. Наслідками подібних прагнень стає перенавантаження студентів за рахунок необґрунтованого структурування навчальних планів підготовки фахівців щодо визначення кількості вибіркових дисциплін, формальна зміна назв установ та багато амбітних розмов про нововведення. В подібних ситуаціях стає необхідним критичний аналіз ситуацій щодо впровадження радикальних нововведень та голосних заяв про них.

Оволодіти тією чи іншою елементарною компетенцією особистість може залежно від якості навчально-виховного процесу, власних здібностей і старанності і, таким чином, набути здатності до пізнання. Здібність може бути оцінена за допомогою засобів діагностики. Врешті-решт, оцінити

елементарну компетенцію особистості можна через її здатність виконати відповідну роботу або проявити відповідну особливість характеру.

Компетентнісний підхід реалізується тоді, коли навчальні плани або навчальні програми спрямовані на формування життєвих і професійних компетенцій, а організація кадрової, навчально-методичної, наукової, виховної роботи забезпечує це формування, у тому числі через використання діяльнісного принципу, який є невід'ємною частиною цього підходу.

До головного завдання роботи ХНЕУ необхідно віднести реалізацію діяльнісного принципу через систему діагностики якості або ступеня опанування студентом тією чи іншою елементарною компетенцією. Така система практично забезпечує зворотний зв'язок викладачів ланцюга „лектор-асистент” зі студентом і дає можливість оцінити ефективність їхньої спільної роботи з формування комплексу спеціальних компетенцій.

Реальних зусиль від колективів університетів та менеджерів системи освіти і науки України потребують вирішення наступні завдання:

1. Кардинальні зміни у кадровій політиці стосовно високопрофесійної підготовки викладацьких кадрів через підвищення дієвості аспірантури і докторантури як форми поповнення і оновлення професорсько-викладацького складу та необхідної адаптації законодавства і навчально-наукових програм до норм і стандартів Європейського Союзу.

2. Інтенсивний розвиток університетської науки, який сприяє проведенню ґрунтовних наукових досліджень на підставі бюджетної та договірної тематики на відповідній сучасній лабораторно-експериментальній базі для їх проведення.

3. Посилення зв'язків з роботодавцями (впровадження нових підходів до технологій анкетування) для визначення ступеню безпосередньої готовності випускників до ефективної роботи в професійному плані, що є одним із головних критеріїв конкурентоспроможності фахівців. При цьому залишається актуальним питання розширення взаємодії з банківськими установами щодо використання „виробничих технологій” у навчальному процесі та стажування викладачів на відповідних службових посадах.

4. Розвиток міжнародної співпраці університетів як підґрунтя інтеграції в Європейський і міжнародний освітянський простір. Особлива увага повинна приділятися співпраці з міжнародними організаціями, фондами і програмами, серед яких провідне місце належить програмам ЄС (як приклад, відкриття представництва Світового банку та Європейської комісії в ХНЕУ; активізація участі ВНЗ в асоціаціях). Позитивним фактом стає стажування студентів і викладачів в Європейських університетах (реалізація магістерських програм подвійного диплому).

5. Освіта впродовж життя, як реалізація принципу розвитку та збереження трудового потенціалу на ринку праці.

Тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, яка керується в житті власними знаннями і переконаннями.